

Bij de ontvangst van het eerste gedeelte dezer schets, had *Spectator* geenszins vermoed, dat dezelve zoodanig zoude eindigen. Intusschen hoopt hij, dat de gedeeltelijke overname derzelve in eenige zijner voorgaande nommers, aan zijne lezers niet ongevallig zal zijn geweest, dewijl dit hun ten bewijze zal strekken, hoe weinig de, met zulk eene gelukkige uitkomst bekroonde, *Tien-daagsche veldtocht* bij den vreemden gekend, en tevens, van hoeveel belang het is, al de bijzonderheden dezer voor ons gewigtige gebeurtenis, naar waarheid af te schetsen; want de waarheid in deze moet algemeen gekend, en dus ook bewezen worden. Deze taak hoopt *Spectator* met waardigheid te vervullen, te meer wordt hij daartoe aangedrongen; omdat hij de zekerheid heeft, dat zijn blad ook buiten 's lands gelezen wordt.

Onderscheidene redenen hebben hem echter bewogen, met het vervolg zijner *krijgskundige beschouwingen*, over den *tiendaagschen veldtocht*, nog eenigen tijd te wachten, en wel, om de aandacht zijner lezers op dit onderwerp, niet te veel achtereenvolgend te vermoeijen, maar ook voornamelijk uit hoofde de omstandigheden het hem voor als nog niet toelaten, in *bijzonderheden, getal-opgaven* enz. te treden, die hem toch het meeste zouden moeten dienen, tot wederlegging van vele vervalschte opgaven, die in bovenbedoelde *schets* voorkomen.

Spectator blijft in de hoop verkeerren, dat zijne lezers het belang en de noodzakelijkheid van dit, misschien kort, verwijl met hem zullen gevoelen.

VERRASSING

VAN

SCHWEIDNITZ,

IN 1761.

Indien het waar is — en niemand zal zulks in twijfel trekken — dat de kunst des oorlogs vooral eene praktische wetenschap is, dan ligt daarin reeds van zelve opgesloten, dat men zijne krijgskundige regels en voorschriften in de werkelijk gevoerde oorlogen opsporen moet. Menig, in het afgetrokken, als doeltreffend beschouwd denkbeeld moest, in de toepassing, worden opgegeven; terwijl, omgekeerd, menige proeve in het veld aanleiding gaf tot het vestigen van stellige theoretische regelen.

Onder de gedenkwaardige oorlogen van de laatste helft der vorige eeuw — ook uit een wetenschappelijk oogpunt beschouwd — verdient, onbetwistbaar, de *zevenjarige* eene eervolle onderscheiding. Het tooneel, waarop toen de grootste krijgskundige geniën werkzaam waren, leverde lessen, die nog hedendaags met vrucht kunnen geraadpleegd worden. Van de onderscheidene werken over dien veldtocht, wordt in geen het onderwerp op zulk

eene *leerzame* wijze behandeld dan in *TEMPELHOFF'S Geschichte des siebenjährigen Krieges in Deutschland, zwischen dem Könige von Preussen und der Kaiserin-Königin, mit ihren Alliirten*. — Er is in dezen tijd, voornamelijk in Frankrijk, veel gesproken, om sommige steden, door het aanleggen van gedetacheerde forten rondom dezelve, tegen een invallend leger te verdedigen. Wij gelooven, dat het te dezer zake niet onbelangrijk zal zijn, de beschrijving te lezen der bestorming van *Schweidnitz*, hetwelk door zulke gedetacheerde forten omringd was. — Wij nemen dat verhaal uit het bovengemelde werk van *TEMPELHOFF* over.

» De Koning (van Pruissen) was, gedurende dezen veldtocht in *Silezië* niet gelukkig in de beoordeeling der ontwerpen zijner partij; even zeldzaam was Hij goed van derzelver bewegingen onderrigt, niettegenstaande de oorlog op zijn eigen grondgebied gevoerd werd. De Generaal *Laudon*, daarentegen, was meestal zeer goed onderrigt van hetgeen er bij het Pruissische leger voorviel. De mogelijkheid eener onderneming op *Schweidnitz*, door de Oostenrijkers, scheen niet het minst de aandacht des Konings te verdienen; en hoe gemakkelijk een dergelijke aanslag, bij den toenmaligen staat dier vesting, ook was, scheen *Frederik* de zekerheid te hebben, dat *Laudon* Hem volgen zoude, om het Graafschap *Glatz* en *Opperr-Silezië* te dekken. De Oostenrijker had intussen reeds lang plannen ter vermeerstering van *Schweidnitz* beraamd, tot welker uitvoering hij zoude overgaan, zoodra de Koning zich van die vesting zou hebben verwijderd. *Laudon* deelde den Maarschalk *Daun* zijn ontwerp mede, en verkreeg daarop deszelfs goedkeuring. Hij wachtte nu slechts eene gunstige gelegenheid ter uitvoering af. Deze werd hem door den marsch des Konings naar *Opperr-Silezië* aangeboden: alle omstandigheden vereenigden zich, om hem reeds vooraf eene gelukkige uitkomst te beloven. Inderdaad waagde hij daarbij weinig. Gelukte de onderneming niet, dan kon hij daarbij hoogstens een paar duizend man verliezen, wordende dat verlies door het daartegenoverstaande belang der onderneming geheel geregtvaardigd. Behalve dat bleef hij nog altijd vrij om, of zijne stelling in het gebergte bij *Kunzendorf* te behouden, of den Koning te volgen. Gelukte echter het ontwerp, dan bragt hij den Koning eenen gevoeligen slag toe, redde den roem der Oostenrijksche wapenen, vrijdelde des Konings plannen tegen *Opperr-Silezië* en *Moravie*, en zag hij zich, niet alleen in staat de winterkwartieren in *Silezië* te betrekken, maar ook den volgenden veldtocht in het hart der Pruissische staten te openen. *Laudon* had overigens eene juiste kennis van den staat der vesting; daar de Oostenrijkers dezelve in den winter van 1757 op 1758 in bezit gehad en door onderscheidene nieuwe werken meer versterkt hadden. Eene menigte overloopers onderrigtte hem eindelijk van alles, wat op de verschillende diensten binnen de vesting betrekking had. *Laudon* wist, van deze, dat de bezetting uit slechts vijf bataillons bestond, en derhalve te zwak was om zulke uitgebreide werken te bezetten; dat er onder die bezetting vele gevangenen en overloopers waren, die, ofschoon bij den Koning dienst genomen hebbende, echter meer Oostenrijksch dan Pruis-

sisch gezind waren; dat het aantal artilleristen te gering was ter bediening der stukken; dat onderscheidene werken, en in het bijzonder de bedekte weg, zeer verwaarloosd waren; dat de patrouillen, door de ruitery buiten de vesting gehouden, zich niet ver van dezelve verwijderden. Dit laatste gebrek had reeds vroeger bestaan. Tijdens de Koning te *Bunzelwitz* gelegd was, zijn sommige Oostenrijksche kavallerie-patronilles tot aan den bedekten weg van *Schweidnitz* genaderd, zonder ontdekt te worden. Dit alles te zamen genomen, moest zoo natuurlijk en van zelve op het denkbeeld eener overrompeling leiden, dat ieder Generaal, zelfs zonder een *Laudon* te wezen, daartoe besloten zoude hebben. Deze overijde zich intusschen niet. Hij kende de snelheid in bewegingen van het Pruisische leger, en moest daarom vreezen, dat het, door geforceerde marschen, dra weder in de nabijheid van *Schweidnitz* zoude zijn. Hij bleef den 28e en 29e September rustig in zijne legerplaats; maar van den Generaal *Uhlhazij* stellig onderdrukt, dat de Koning den 29e van *Siegroth* opgebroken en naar *Gross Nossen* gemarcheerd was, wilde hij de uitvoering zijns ontwerps niet langer verschuiven. Tot dat einde liet hij den 30sten, des morgens ten 10 ure, door den Generaal *Janus*, doch slechts op verre afstand, eene dubbele keten van Kroaten, huzaren en kozakken, rondom de vesting vormen, en beval om alles, wat vestingwaarts wilde gaan, op te ligten. Deze keten moest, verder bij het vallen van den avond, de vesting naauwer insluiten: opdat volstrekt niemand meer daar binnen, of van daar naar buiten zoude kunnen gaan zonder ontdekt te worden. De Prins *Lichtenstein* ontving bevel om, met de meest mogelijke stilte, in de omliggende dorpen eenige honderde ladders en planken op te halen en tegen 6 ure 's avonds op een bepaald punt bij *Kuntzendorf* bij elkander te brengen. Eerst na dit alles deelde *Laudon* zijn ontwerp aan *Czernichef* (1) mede. Deze keurde niet alleen dat ontwerp goed, maar bood zelfs aan, om met zijn geheel legerkorps in de uitvoering te deelen. De Generaal *Laudon* wees dit aanbod beleefdelijk van de hand, en verzocht alleen 800 Russische grenadiers. Hij vereenigde de hoofden van de ter bestorming bestemde troepen in het hoofdkwartier, gaf hun kennis van zijne beschikkingen; raadpleegde met hen over de nadere middelen van uitvoering; verklaarde hun zijne meening omtrent onderscheidene punten en gaf hun, ten slotte, de noodige instructiën.

Volgens de gemaakte schikkingen moest de vesting gelijktijdig van alle zijden aangegrepen worden. Dit zoude door vier verschillende kolonnen geschieden. De eerste bestond uit een grenadier-bataillon, 2 kompagnien Russische grenadiers en 4 fuselier-bataillons. De tweede kolonne was zamengesteld uit een grenadier- en 4 fuselier-bataillons, de derde uit twee grenadier- en drie fuselier-bataillons met nog twee grenadier-kompagnien; en eindelijk de vierde kolonne van aanval bestond uit 1 grenadier- en 4 fuselier-bataillons met 2 kompagnien Russische grenadiers. Bij elke kolonne bevonden zich 20 kanonniërs ter bediening van het veroverde geschut, 6 sapeurs, 16 pionniers,

40 timmerlieden met zagen en breekgereedschappen, 100 arbeiders van schoppen en bijlen voorzien en eindelijk 140 man tot het dragen der ladders. De arbeiders en ladderdragers werden uit de, voor den aanval bestemde bataillons, de timmerlieden uit het geheele leger gekozen. Dit was zeer doeltreffend; want, op deze wijze, kenden de eigenlijke strijders de hun aangewezen helpers, gelijk deze omgekeerd meer deel namen in het lot der bataillons, waarbij zij behoorden, als makende met deze één korps uit. Had men dezelve uit andere regimenten van het leger gekozen, dan ware eene verwarring bijna onvermijdelijk geweest. Deze arbeiders en ladderdragers bleven van derzelver geweren voorzien en hingen dat wapen, gedurende den arbeid, over den schouder. Elke attaque werd gevolgd door een eskadron dragons. Daarenboven waren nog de volgende stukken geschut bij de onderscheidene kolonnen ingedeeld: bij de 1e. 4 houwitseren en 6 zesponders; bij de 2e. 4 houwitseren en 4 zesponders; bij de 3e. 4 houwitseren en 4 zesponders en bij de 4e. 4 houwitseren en 6 zesponders.

De Kolonel Graaf *Wallis* en de Overste Graaf *Odonell* zouden de eerste kolonne aanvoeren. Deze zou het zoogenaamde *Galgen-fort*, met eene regtsaf gelegene lunette, bestormen. Deze kolonne verzamelde zich in een dal ter regterzijde van *Sabischdorf*.

De Majoor *Linck* voerde de tweede kolonne aan. Deze was bestemd tot bemagtiging van het zoogenaamde *Jauernicker fort* en deszelfs regtsaf liggende lunette. Deze kolonne zou zich verzamelen achter eene hoogte, gelegen tusschen *Schönbrun* en eene, door de Pruisen, bij den weg naar *Strigau*, opgeworpene batterij.

De derde kolonne zou tegen het *Gartenfort* en bijbehorende lunette worden aangevoerd. Deze werd gekommandeerd door den Luitenant-Kolonel *Kalwell* en zou zich in een' hollen weg, ter regterzijde van *Schönbrun* verzamelen.

De vierde kolonne stond onder de bevelen van den Overste *de Vins* en zou op het *Bögen-fort* gericht worden. Derzelver verzamelplaats was in het dal van *Bögendorf* (1).

(1) Ter verduidelijking van deze verdeeling en de beschrijving der geheele onderneming, zonder hulp van een plan, moge het volgende dienen: De vesting *Schweidnitz* bestond, in derzelver toenmaligen staat, in een' eenvoudigen wal, slechts op drie punten den gebastionneerden vorm hebbende. De vesting was overigens verdedigd door vijf gedetacheerde forten (behalve de hier boven genoemde, nog het *Waterfort*). Tusschen twee aanliggende forten, en nagenoeg in het midden van derzelver onderlingen afstand, lag eene redoute, wordende dit zamenstel van gedetacheerde werken, door eene aaneengeschaalde linie of bedekten weg omgeven en verbonden. Het tracé der in den tekst vermelde forten was voor derzelver naar buiten gekeerd gedeelte, dat eener sterreschans; in de keel regt afgesneden. Behalve den algemeenen bedekten weg waren deze schansen elk in het bijzonder nog van eenen bedekten weg voorzien. De tusschenliggende redouten waren, zoo als zij ook in den tekst genoemd worden, lunetten. Het *Waterfort* bestond uit een soort van hoornwerk en was door eene inundatie en een voorliggend drassig terrein gedekt.

(Aanmerking van den Spectator.)

(1) Bevelhebber over het Russische leger.

I. ALGEMEENE STAAT van het Personeel en Materieel der
Expeditie naar Palembang.

SCHEEPS MAAKSEL.	SCHEEPS-NAAM of NOMMER.	R A N G en N A A M der BEVELHEBBERS.	STERKTE der EQUIPAGE.		GEMERKEERDE TROEPEN.	GESCHUT.
			EUROPEERS.	INLANDERS.		
Fregat.	Van der Werf.	Kapitein Lewe van Aduard.	314	"	124	28 Kanons à 18 ff. 22 Karonnades à 24 ff. 2 Kanons. à 8 ff.
idem.	Dageraad.	Kapit.-Luiten. Tieman.	226	"	"	16 Kanons à 18 ff. 6 Karonnades à 24 ff. 8 Kanons à 8 ff.
Korvet.	Zeepaard.	Kapit.-Luiten. Reijnst.	131	"	"	20 Kanons à 30 ff. 8 id. à 12 ff.
idem.	Ajax.	Luit. 1e. klasse van Ginkel.	119	"	"	16 Kanons à 8 ff. 4 Draaibassen à ½ ff.
Brik.	Sirene.	Luit. 1e. klasse Buijs.	101	"	"	16 Karonnades à 24 ff. 2 Kanons à 6 ff. 2 Draaibassen à 1 ff.
Hulk.	Nassau.	Kapit.-Luiten. Verveer.	86	117	178	28 Kanons à 8 ff. 2 Karonnades à 6 ff. 2 Draaibassen à 1 ff.
Korvet.	Venus.	Kapit.-Luiten. Schroijenstein.	39	48	76	20 Kanons à 8 ff. 4 Karonnades à 12 ff.
idem.	Zwaluw.	Luit. 1e. klasse Olijve.	32	57	66	18 Kanons à 6 ff. 2 id. à 2 ff.
Brik.	Jacoba Elisabeth.	Luit. 1e. klasse Elgenhuizen.	23	32	8	10 Karonnades à 12 ff. 2 Kanons à 6 ff.
Schoener.	Johanna.	Luit. 1e. klasse Scheidius.	24	39	"	12 Karonnades à 18 ff. 2 Kanons à 4 ff.
idem.	Emma.	Luit. 1e. klasse Fokke.	24	27	"	8 Karonnades à 12 ff. 2 Kanons à 6 ff.
idem.	Calypso.	Luit. 1e. klasse van Kervel.	17	23	"	4 Karonnades à 12 ff. 2 Kanons à 4 ff. 2 Draaibassen à 1 ff.
Brik.	Maria.	Buitengew. Luit. Moorrees.	6	17	"	6 Kanons à 4 ff. 1 Draaibas à 1 ff.
Kielligter.	Nº. 1.	Luit. 2e. klasse Lejeune.	5	7	54	6 Kanons à 18 ff. 1 Mortier à 10 dm.
idem.	Nº. 2.	Luit. 2e. klasse Freudenberg.	8	3	38	4 Kanons à 18 ff. 1 Mortier à 10 dm.
Kanonneer- boot.	Nº. 2.	Luit. 2e. klasse Lutkens.	9	16	"	6 Kanons à 2 ff. 2 id. à 1 ff. 2 Draaibassen à ½ ff.
idem.	Nº. 15.	Luit. 1e. klasse de Gelder.	10	21	"	5 Kanons à 2 ff. 1 id. à 3 ff. 2 Draaibassen à ½ ff.
idem.	Nº. 16.	Luit. 2e. klasse Spannenberg.	10	25	"	1 Karonnade à 16 ff. 1 id. à 12 ff. 6 Kanons à 6 ff.
Zwaard- boot.	Nº. 17.	Luit. 2e. klasse Koff.	9	15	6	1 Kanon à 18 ff. 2 id. à 8 ff.
idem.	Nº. 18.	Luit. titulaire Kockers.	4	25	6	1 Kanon à 18 ff. 2 id. à 6 ff.
Roei-kanon- neerboot.	Nº. 1.	Luit. 2e. klasse Jollij.	3	35	6	1 Kanon à 18 ff. 1 id. à 4 ff.
idem.	Nº. 4.	Luit. titulaire Schroder.	2	28	6	1 Kanon à 18 ff. 1 id. à 6 ff.
idem.	Nº. 5.	Gezagvoerder Goeteris	2	35	6	1 Kanon à 18 ff. 1 id. à 6 ff.
idem.	Nº. 6.	Luit. 2e. klasse Westphaal.	1	24	6	1 Kanon à 18 ff. 1 id. à 4 ff.
idem.	Nº. 7.	Luit. titulaire Boerhaven.	1	30	6	1 Kanon à 18 ff. 1 id. à 4 ff.
Laad- schouw.	Nº. 1.	Luit. titulaire Nuijs.	2	20	6	1 Kanon à 18 ff. 1 Karonnade à 24 ff.
idem.	Nº. 2.	Stuurman Wolfferts.	1	19	6	1 Kanon à 18 ff. 1 Karonnade à 24 ff.
idem.	Nº. 3.	Luit. titulaire Lecompte.	2	20	6	1 Kanon à 18 ff. 1 Karonnade à 24 ff.
idem.	Nº. 4.	Stuurman Kuil.	2	21	6	1 Kanon à 18 ff. 1 Karonnade à 24 ff.
idem.	Nº. 5.	Luit. titulaire Steffens.	2	15	6	1 Kanon à 18 ff. 1 Karonnade à 24 ff.
Peniche.	Nº. 1.	Stuurman Nolle.	"	30	"	1 Karonnade à 18 ff. 1 Kanon à 4 ff.
idem.	Nº. 2.	Stuurman Journe.	1	29	"	1 Karonnade à 18 ff. 1 Kanon à 3 ff.
idem.	Nº. 3.	Stuurman Cornelis.	1	28	"	1 Karonnade à 18 ff. 1 Kanon à 3 ff.
idem.	Nº. 4.	"	1	29	"	1 Karonnade à 18 ff. 1 Kanon à 3 ff.
Barkassen.	Nº. 1 en 2.	"	"	"	"	Ieder met 2 kan. à 1 ff.
Landing- booten.	Elf stuks.	"	"	130	"	Ieder met 2 kan. à 1 ff.
Praauw- Majjangs.	Vier stuks.	"	"	13	"	Ieder met 2 kan. à 1 ff.
Praauw Pappangs.	Vijf stuks.	"	"	28	"	Onbewapend.
Praauw Tjampangs.	Zestien stuks.	"	"	"	"	Onbewapend en onbemand.
Tjunias.	Negen stuks.	"	"	36	"	Ieder met 3 kan. à 3 ff.
idem.	Vijf stuks. (1)	"	"	"	"	Onbewapend en onbemand.
Kruis- Praauwen.	Negen stuks.	Majoor Radja Akil.	"	180	"	Ieder met 1 kan. à 3 ff en 1 Draaibas.
idem.	Zeven stuks.	Malaksche onder Santa Maria.	"	140	"	Ieder met 2 Draaibassen.
Sontjes.	Zestien stuks.	"	"	"	"	Onbewapend en onbemand.

(1) Zoogenaamde palentrekkers.

II.

TRANSPORTSCHEPEN.

NAMEN DER SCHEPEN.	HOEGROOT- HEID in LASTEN.	TOT WELK EINDE GEBEZIGD.	GEEMBARKEERDE TROEPEN.				AANMERKINGEN.
			INFANTERIE.	ARTILLERIE.	GENIE en PIONNIERS.	AMBULANCE en ADMINISTRATIE.	
Henriette Elisabeth.	233	Ter overbrenging van Infanterie.	143	"	"	"	Zoo officieren van gezondheid als geëmploijeerden. Drie officieren der Genie hieronder gerekend. Officieren der Administratie. Sedert zijn er nog 2 schepen met vivres aangekomen.
Nieuwe Zeelust.	324	idem.	136	"	"	"	
Waterloo.	216	idem.	147	"	"	"	
Koophandel.	218	idem.	176	"	"	"	
Apollo.	164	idem.	129	"	"	"	
Race Horse.	115	idem.	71	"	"	"	
Mercury.	153	Ter overbrenging der Artillerie en Materieel.	"	41	"	"	
Graaf Bulow.	196	idem.	"	36	"	"	
Gezusters.	149	Materieel.	"	4	"	"	
Admiraal Buijskens.	236	Ambulance.	"	"	"	39	
Kumbang Jaty.	131	Materieel en personeel der Genie.	"	"	139	"	
Elisabeth Johanna.	167	Vivres-schip.	"	"	"	2	
Emerentia.	127	idem.	"	"	"	"	
Jesley.	152	idem.	"	"	"	"	

Uit de bovenstaande Staten blijkt, dat de sterkte der expeditie bestond uit:

Z E E M A G T.

9 Fregatten, Hulk, Korvetten en Brikken.

25 Schoeners, Kanonneerbooten en andere gewapende ligte vaartuigen.

84 Kleine vaartuigen van verschillende soorten, om te dienen bij landingen en elders.

118 Vaartuigen, bemand met 1218 Europeërs
en 1362 Inlanders.

TOTAAL 2580 Zeelieden.

en gewapend met 192 kanons van 30, 24 en 18 ff.

118 idem „ 12, 8, 6 en 4 ff, en

104 idem „ 3, 2, 1 en ½ ff.

TOTAAL 414 stukken.

T R O E P E N.

Op den 1sten Juni was de sterkte van het Expeditie-korps:

Staf 30 hoofden.

Infanterie 1205 „

Artillerie 249 „

Genie en Pionniers 143 „

Ambulance 52 „

TOTAAL 1679 hoofden.

Of het geheel personeel der Expeditie 2785 Europeërs
en 1474 Inlanders.

TOTAAL 4259 man.

Opdat deze onderscheidene attaques, door de duisterheid van den nacht, niet zouden afdwalen, werd elke kolonne geleid door eenen Staf-Officier van het korps Ingenieurs, die met de wegen in dezen oord ten naauwkeurigste bekend waren. De namen dezer officieren waren: Majoor *Elmt*, Majoor *Koppenzöller*, Luitenant-Kolonel *Fabris* en Majoor *Hoijm*.

Het bevel over de vier kolonnes werd den Generaal *Amadei*, en dat over de vier eskadrons ruitery den Generaal *Prins von Lichtenstein* en den Luitenant-Kolonel Graaf *Kinsky* opgedragen. De kavallerie was bijzonder bestemd om, zoodra mogelijk na het innemen der werken, in de stad te dringen en het plunderen te beletten.

Behalve de reeds opgegevene voorzorgen rukten nog vier bataillons, als reserve, naar *Kamerau* op, om, des benoodigd, de eene of andere kolonne te kunnen ondersteunen.

De Generaal *Janus* ontving bevel, om in den nacht de krotten, die de keten om de vesting moesten vormen, achter eene hoogte bij *Jakobsdorf* te zamen te trekken en, op hetzelfde oogenblik, waarin de boven aangewezen aanvallen zouden plaats hebben, eenen loozen aanval op het *Waterfort* te doen, ten einde de oplettendheid van den vijand af te leiden, en daardoor den algemeenen aanval te begunstigen.

De Hoofd-Officiëren, belast met het aanvoeren der kolonnes, kregen eindelijk nog bevel, zich met het terrein zoo naauwkeurig mogelijk bekend te maken. De Graaf *Giannini*, die, als Generaal-Kwartiermeester, het ontwerp mede bearbeid had, verkende zelf met hen de omstreken der vesting; gaf hun op het terrein de naauwkeurigste instructiën, ten einde elk in den nacht zijne plaats zoude kunnen herkennen, en ter vermijding van alle verwarring en ongeregelheden.

Ten vier ure namiddags verzamelden alle de tot den aanval bestemde troepen, met al de vereischte gereedschappen, zich bij *Kunzendorf*. De Generaal *Laudon* rigtte eene krachtige aanspraak aan deze troepen, verbood ten strengste het plunderen en beloofde hun daartegen eene belooning van 100,000 gulden.

De Generaal *Amadei* deelde de vier kolonnes af, en hierop begaven zij zich, 's avonds ten 9 ure, elk naar derzelver bepaalde verzamelpplaats, op marsch. Dit alles had met zoo veel voorzorg en beleid plaats, dat de onderscheidene kolonnes den 1en October ten 2 ure na middernacht, alle op derzelver posten waren, zonder dat men daarvan binnen de vesting het minste bespeurd had. — Betrekkelijk de uitvoering des ontwerps waren de volgende bevelen gegeven:

» De aanval zal, zonder te vuren, en alleen met de bajonet geschieden.

» Zoodra de aanvallende bataillons op het glacis komen, moeten zij zich daar niet ophouden, maar dadelijk in den bedekten weg en de gracht springen; de ladders plaatsen en ten spoedigste binnen de werken dringen; zij moeten trachten de kelen der werken en de daar geplaatste ophaalbruggen te bereiken.

» De troepen moeten zorg dragen voor het behouden der ladders; ten einde deze, na de vermeerstering der fortten, ter beklimming van den hoofdwal dienen kunnen.

» De, bij elke kolonne zich bevindende, grenadier-bataillons zullen den eigenlijken aanval doen, en daarbij door een fuselier-bataillon ondersteund worden. Het andere fuselier-bataillon moet de, tusschen de fortten en lunetten gelegene, courtinen of den vereenigingswal aangrijpen. De beide overschietende bataillons blijven, met de artillerie, zoo lang in reserve terug, tot men noodig zal achten ze te doen oprukken.

» Zoodra de fortten veroverd zijn, worden deze door de achterste bataillons (die der reserve) bezet. De eerste scharen zich dadelijk weder in orde ter bestorming van den stads wal.

» De bevelhebbers der aanvallen moeten de soldaten hunner avant-garde gelasten, dat zij, door den vijand ontdekt of aangeroepen wordende, zich als overloopers moeten aangeven.

» De vier kolonnes zullen om 2 ure derzelver verzamelpplaatsen verlaten, ten aanval opmarcherende. De onderscheidene aanvoerders zullen hunne horologiën gelijk regelen, ten einde er, ten aanzien van den tijd, geene vergissingen plaats hebben. Zoodra de troepen op 5 à 600 passen van het glacis genaderd zijn, zendt ieder bevelhebber eenen Officier naar het hoofdkwartier af, tot berigtgeving van de uitvoering der eerste beweging, en het ontvangen van de bevelen, welke de Veldheer dan nog noodig zoude kunnen oordeelen."

(Het vervolg en slot in een volgend nummer.)

TOGT NAAR PALEMBANG.

in 1821.

Onverwijd na de mislukte pogingen van den jare 1819 werden er op nieuw de vereischte toebereidselen gemaakt, om, door eenen tweeden aanval, en met krachtadiger middelen, den euvelmoed van den Sultan (1) te straffen en Hollands regten te handhaven.

Het was bij den eersten togt gebleken, dat tot het overnemen der stelling, welke de Palembangsche vijand in bezit had, eene aanzienlijker land- en zeemagt bijeen gebragt moest worden, dan waarover destijds beschikt was. De ontbrekende oorlogsvaartuigen werden uit Holland ontboden; de zich op Java bevindende van het noodige voorzien en een groot aantal landingsbooten, waarvan men het gemis bij de vorige expeditie zoo zeer ondervonden had, op Java aangemaakt. In een woord: het gouvernement deed alle maatregelen nemen, welke op eenen goeden uitslag konden doen hopen.

Met deze toebereidselen verliep intusschen een groot gedeelte van het jaar 1820, en toen men daar mede gereed was, bevond men zich reeds te ver in het jaargetijde (de Oost-mousson), waarvan gebruik moest worden gemaakt, om nog dat jaar de onderneming met vrucht te kunnen uitvoeren. Eerst in de maand Mei 1821 van het volgende jaar, kon men tot de uitvoering der ontworpen expeditie

(1) MAHMOED BADARODIEN of BADR AL DIEN.